

Handläggare
Trafikkontoret
Anne Kemmler
Anläggning
Telefon: 08-508 263 45

Till
Trafiknämnden
2016-11-10
Exploateringsnämnden
2016-11-10

Exploateringskontoret
Martin Skillbäck
Stora Projekt
Telefon: 08-508 262 76

Utbyggnad av tunnelbanan till Barkarby, till Arenastaden via Hagastaden samt till Nacka och Söderort. Genomförandeavtal

Förslag till beslut

1. Exploateringsnämnden och trafiknämnden godkänner var för sig genomförandeavtal för utbyggnad av tunnelbanan till Barkarby enligt vad som följer av bilaga 1
2. Exploateringsnämnden och trafiknämnden godkänner var för sig genomförandeavtal för utbyggnad av tunnelbanan till Arenastaden via Hagastaden enligt vad som följer av bilaga 2
3. Exploateringsnämnden och trafiknämnden godkänner var för sig genomförandeavtal för utbyggnad av tunnelbanan till Nacka och söderort enligt vad som följer av bilaga 3
4. Exploateringsnämnden och trafiknämnden hemställer hos kommunfullmäktige om godkännande av genomförandeavtal för utbyggnad av tunnelbanan till Barkarby, Arenastaden via Hagastaden och Nacka och söderort
5. Exploateringsnämnden och trafiknämnden förklarar ärendet omedelbart justerat

Trafikkontoret
Anläggning

Fleminggatan 4
Box 8311
104 20 Stockholm
Växel 08-508 272 00
linda.lundberg@extern.stockholm.se
trafikkontoret@stockholm.se
Org nr 212000-0142
stockholm.se

Jonas Eliasson
Förvaltningschef
Trafikkontoret

Håkan Falk
Förvaltningschef
Exploateringskontoret

Sammanfattning

2013 års Stockholmsförhandling mellan staten, Stockholms läns landsting (SLL), Stockholms stad, Nacka kommun, Solna stad och Järfälla kommun resulterade i en uppgörelse om en kraftig utbyggnad av tunnelbanan samt en storsatsning på nya bostäder i de berörda kommunerna. I huvudavtal och delprojektavtal drogs huvudlinjerna upp för de tre utökade sträckorna; Akalla - Barkarby, Odenplan - Arenastaden och Kungsträdgården – Nacka/ Söderort. Vidare förband sig kommunerna att fram till år 2030 planlägga för ca 78 000 nya lägenheter varav ca 46 000 lägenheter i Stockholm.

Utrednings- och projekteringsarbetet för tunnelbaneutbyggnaden drivs av SLL med medverkan från kommunerna. Finansieringen av projektet sker via projektmedel och är medel som parterna i uppgörelsen förbundit sig att tillskjuta för genomförandet av projektet.

SLL har under våren 2016 genomfört ett optimeringsarbete för samtliga delsträckor. Syftet har varit att inför kommande plansamråd se över projektets tekniska förutsättningar, linjesträckningar, stationslägen m.m. och därmed få bättre kontroll över projektets utgifter.

Parallellt med detta arbete har förslag till genomförandavtal mellan SLL och berörda kommuner tagits fram. Genomförandavtalen (ett för varje delsträcka) hanterar frågor om ansvar för framtagande av material, för planläggning och tillståndsgivning. Vidare berörs tidplan samt villkor för tillfälliga och permanenta markupplåtelser. Avtalen hanterar även frågor om återställning av tillfälligt nyttjade ytor, hantering av skadeersättning från tredje man och dyl frågor. Samtliga avtal är villkorade av att landstingsfullmäktige samt de fyra kommunernas respektive kommunfullmäktige godkänner avtalen senast 2017-06-30. Parterna har i särskilt tilläggsavtal till huvudavtalet reglerat betalningsplan för respektive utbyggnad.

Kontoren konstaterar att detaljeringsgraden vad gäller projektering m.m. fortfarande är förhållandevis låg. Avtalen reglerar därför principer och är av övergripande karaktär. Mer detaljerade och specifika avtal gällande t ex permanenta och tillfälliga markupplåtelser kommer därför att behöva träffas.

Kontoren anser att avtalen är träffade på för staden acceptabla villkor och föreslår att nämnderna godkänner dessa samt överlämnar ärendet till kommunfullmäktige för godkännande.

Bakgrund

I december 2014 slöts ett huvudavtal inklusive tre delprojektavtal om utbyggnad av tunnelbana och ökad bostadsutbyggnad i Stockholms län inom ramen för 2013 års Stockholmsförhandling mellan staten, Stockholms läns landsting (SLL), Stockholms stad, Nacka kommun, Solna stad och Järfälla kommun.

Utrednings- och projekteringsarbetet för tunnelbaneutbyggnaden drivs av SLL med medverkan från kommunerna. Finansieringen av projektet sker via projektmedel som är de medel som parterna i uppgörelsen förbundit sig att tillskjuta för genomförandet av projektet. Under arbetets gång har SLL kontinuerligt haft samråd med de berörda kommunerna genom att hålla delprojektstyrelsemöten och arbetsmöten för de olika sträckorna. På dessa möten deltar representanter från staden.

SLL har under våren 2016 genomfört ett optimeringsarbete för samtliga delsträckor. Syftet har varit att inför kommande plansamråd se över projektets tekniska förutsättningar, linjesträckningar, stationslägen m. m. och därmed få bättre kontroll över projektets utgifter

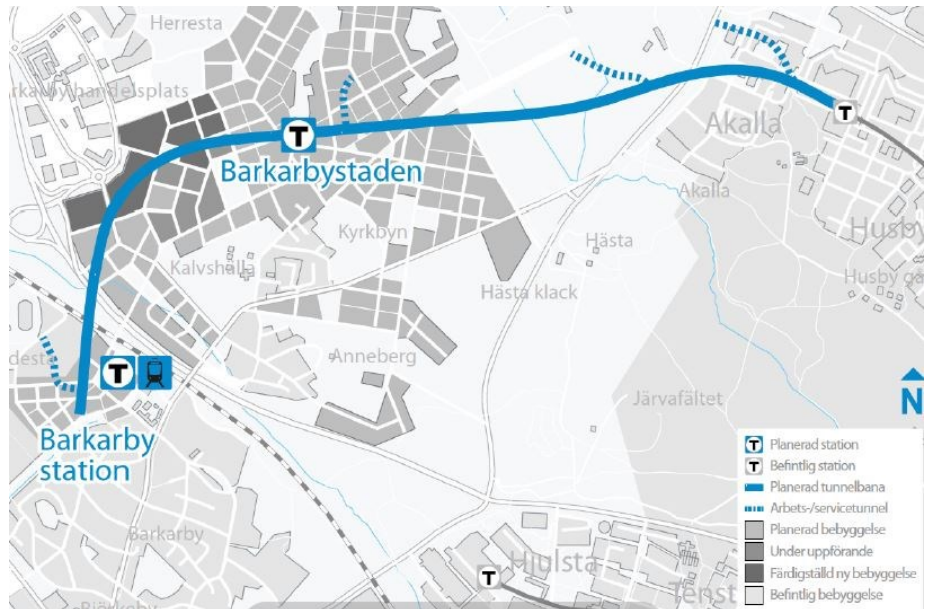
Enligt huvudavtalet och delprojektavtalen ska genomförandeavtal upprättas mellan SLL och berörda kommuner för respektive delprojekt. Genomförandeavtalen bygger på och är underordnade huvudavtalet och delprojektavtalen.

Omfattningen av delprojektens genomförandeavtal utgår från i optimeringsarbetet föreslagna åtgärder.

Nedan beskrivs kortfattat de olika delprojektens omfattning.

Akalla – Barkarby

Tunnelbanan förlängs från befintlig station Akalla till ny station Barkarbystaden och vidare till ny slutstation Barkarby Station.

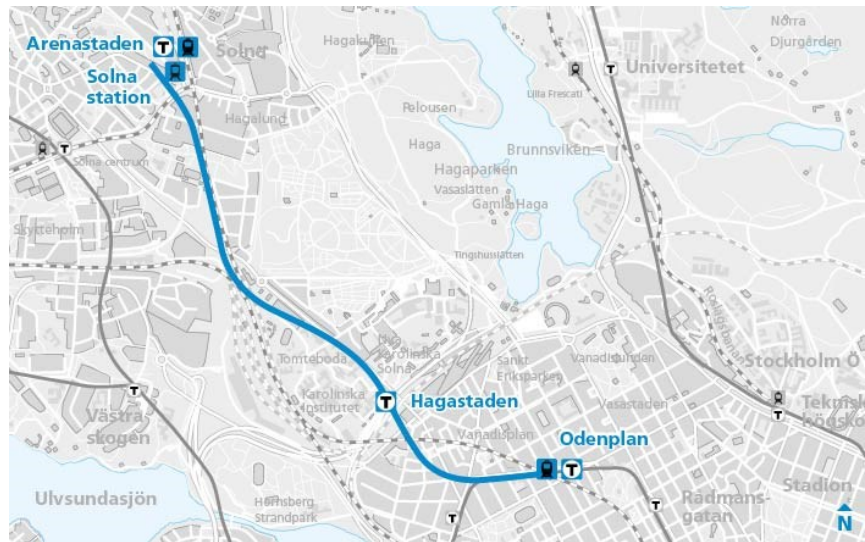

Tunnelbanan byggs med ett norrgående och ett södergående spår. Mellan Akalla och Barkarbystaden går spåren i enkelspårstunnlar med utrymning via tvärtunnlar mellan spåren. Mindre kompletteringar i befintlig anläggning i Akalla kan bli aktuella. På ytan kommer nya schakt för ventilation placeras.

Till anläggningen planeras fyra arbetstunnlar varav en ligger inom Stockholm. Arbetstunneln i Akalla är befintlig och kommer endast att användas i särskilda fall.

Odenplan - Arenastaden via Hagastaden

Ny linje "Gula linjen" ansluter till Grön linje från befintlig station Odenplan och går till Arenastaden via Hagastaden. Två nya stationer anläggs på linjen, Station Hagastaden och station Arenastaden. Linjen dras så att det är möjligt att anlägga en framtida station i Hagalunds industriområde.

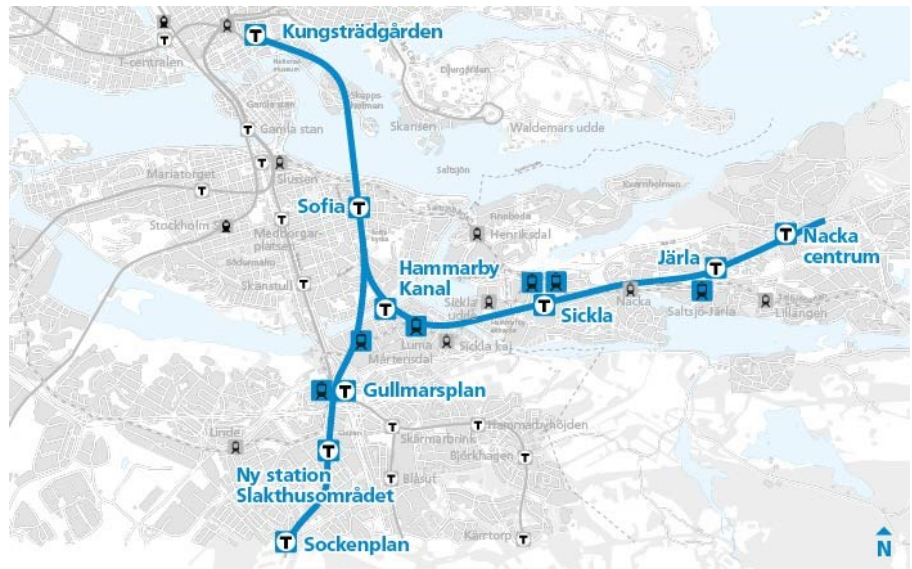
I station Hagastadens södra plattformände planeras en biljetthall med uppgång mot Torsplan i Stockholm. I norra plattformänden byggs en biljetthall under Solnavägen med uppgångar mot Nya Karolinska och mot Karolinska Institutet i Solna.

Nya anläggningar ovan jord för ventilation, brandgas, tryckutjämning och utrymning planeras. Arbetstunneln inom Stockholm kommer att placeras i området kring Hagastaden.

Kungsträdgården - Nacka och Söderort

Spårsträckningen kommer att gå från befintlig tunnelbanestation vid Kungsträdgården, via ny station vid Sofia på Södermalm till ny slutstation vid Nacka centrum. Spårsträckningen omfattar även en gren från ny station vid Sofia via befintlig tunnelbanestation Gullmarsplan till befintlig tunnelbana vid Sockenplan, varvid den befintliga gröna Hagsätralinjen blir en del av den blå linjen.

Längs spårsträckningen till Nacka kommer fem nya stationer att byggas, Sofia, Hammarby kanal, Sickla, Järla och Nacka centrum. Längs spårsträckningen till Söderort kommer en ny station i Slakthusområdet att byggas. Den nya stationen kommer att ersätta de befintliga stationerna Globen och Enskede gård.

Station Sofia. - Stationen är belägen under Stigbergsparken och får en uppgång med en biljetthall belägen under mark i Stigbergsparken. Biljetthallen får två entréer placerade i parken.

Station Hammarby kanal. - Stationen byggs under Hammarby kanal och får två uppgångar, en norr om och en söder om kanalen.

Station Gullmarsplan. - En ny plattform skapas under dagens station och kopplas samman med befintlig station Gullmarsplans biljetthall. En ny uppgång med tillhörande biljetthall och stationsentré byggs i kv Mårtensdal mot Hammarby Allé. Stationen blir en bytestpunkt mellan grön och blå linje, tvärbanan och bussar.

Ny station i Slakthusområdet. - Dagens befintliga stationer Globen och Enskede gård ersätts av en ny station i den centrala delen av slakthusområdet. Stationen får två uppgångar vars placering planeras i samråd med stadens exploateringsprojekt.

Nya anläggningar ovan jord för ventilation, brandgas, tryckutjämning och utrymning planeras. Till anläggningen föreslås sju arbetstunnlar (fem inom Stockholm) varav tre permanentas till service- och räddningstunnlar efter färdigställande. Vid Sockenplan planeras en servicetunnel vilken kommer att utgöra accessväg under såväl byggtid som i permanent skede. Övriga arbetstunnlar kvarlämnas och kan komma att innehålla tekniska installationer.

Tidplan

Parterna har enats om följande översiktliga tidplan (exklusive tid för eventuella överklaganden)

Akalla – Barkarby

Miljödom

lagakraftvunnen	Q4 2017-Q1 2018
Järnvägsplan lagakraftvunnen	Q1-Q2 2018
Start upphandling arbetstunnlar	Q1-Q2 2018
Byggstart första arbetstunneln	Q2-Q3 2018
Byggtid	cirka 6 år

Odenplan – Arenastaden via Hagastaden

Miljödom

lagakraftvunnen	Q1 2018-Q2 2018
Järnvägsplan lagakraftvunnen	Q3-Q4 2018
Start upphandling arbetstunnlar	Q4 2017-Q1 2018
Byggstart första arbetstunneln	Q3-Q4 2018
Byggtid	cirka 6 år

Kungsträdgården – Nacka och Söderort

Miljödom

lagakraftvunnen	Q3-Q4 2018
Järnvägsplan lagakraftvunnen	Q3-Q4 2018
Start upphandling arbetstunnlar	Q3-Q4 2018
Byggstart första arbetstunneln	Q4 2018-Q1 2019
Byggtid	7-8 år

Genomförandeavtal

Genomförandeavtalen har tagits fram samordnat med SLL och representanter från de fyra kommunerna. Avtalen, som redovisas i Bilaga 1-3, innebär i huvudsak följande:

- Parterna är ense om att samverka och stödja varandra för att nå målen att bygga ut tunnelbanan samt öka bostadsutbyggnaden i enlighet med tidplanen.
- Parterna är ense om att fler mer detaljerade avtal behöver träffas när förutsättningar finns.
- Respektive delsträcka samt stationslägen beskrivs översiktligt.

- Tidplanen för respektive delsträcka anges översiktligt med milstolpar för viktiga händelser.
- Parterna har i särskilt tilläggsavtal till huvudavtalet reglerat betalningsplan för respektive utbyggnad.
- SLL ansvarar för att ta fram erforderliga järnvägsplaner samt ansöka om miljötillstånd.
- Kommunerna ansvarar för att ta fram, ändra eller upphäva erforderliga detaljplaner. SLL svarar för plankostnaderna med projektmedel.
- Kommunerna ska i möjligaste mån upplåta mark för arbetsområden och etableringsytor. Upplåtelsen ska vara vederlagsfri.
- Mark som ägs av kommunerna och som erfordras permanent för tunnelbanan upplåts till SLL med servitutsrätt. Parterna ska gemensamt komma överens om servitutets nämnare innehåll. Hänsyn ska tas till kommunernas stadsbyggnad. Servitutsrätten upplåts utan ersättning.
- SLL ansvarar för och bekostar med projektmedel erforderlig sanering av förorenade massor vid byggandet av tunnelbanan.
- SLL ska med projektmedel återställa alla tillfälligt nyttjade ytor m.m. till tidigare standard om parterna inte kommer överens om annat.
- SLL ska erbjuda möjlighet till tillfällig vistelse till närboende som förväntas bli särskilt utsatta för störningar. Kommunerna ska i möjligaste mån upplåta markområden till SLL för etablering av tillfälliga paviljonger.
- SLL svarar med projektmedel för samtliga ersättningskostnader för skador som är direkt relaterade till tunnelbaneutbyggnaden gentemot tredje man.
- Avtalet är villkorat av att landstingsfullmäktige samt de fyra kommunernas respektive kommunfullmäktige godkänner avtalet senast 2017-06-30 genom beslut som vinner laga kraft.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts gemensamt av stadsledningskontoret, exploateringskontoret och trafikkontoret.

Trafikkontorets och exploateringskontorets synpunkter

Kontoren anser att genomförandavtalen väl följer de principer som fastlades i huvudavtalet och i delprojektavtalen. Detaljeringsgraden är dock högre eftersom projektering, utredningar och optimeringsarbete bidragit till mer kunskaper om projektets tekniska, juridiska och tidsmässiga förutsättningar.

I delprojektavtalen angavs både äganderätt och servitutsrätt som möjliga upplåtelseformer för tunnelbanan. Parterna har dock slutligt överenskommit att utrymmet för den utbyggda tunnelbanan ska upplåtas med servitutsrätt. I samband med att servitutsbestämmelserna för tunnelbanan och dess skyddszon slutligt formuleras ska även hänsyn tas till den nya bebyggelse kommunerna planerar i anslutning till tunnelbanan.

Genomförandavtalen reglerar framförallt principer och är av övergripande karaktär. Ytterligare och mer specifika avtal kommer att behöva träffas för tunnelbanans utbyggnad, såsom avtal avseende permanenta och tillfälliga markupplåtelser.

Utgångspunkten är också att SLL ansvarar för separata avtal som behövs för genomförandet av tunnelbaneutbyggnaden, t ex avtal med fastighetsägare samt avtal med närliggande projekt.

Trafikkontorets och exploateringskontorets förslag

Kontoren föreslår att exploateringsnämnden och trafiknämnden godkänner genomförandavtalen för utbyggnad av tunnelbanan till Barkarby, Arenastaden via Hagastaden samt till Nacka och Söderort och överlämnar ärendet till kommunfullmäktige för godkännande.

Slut

Bilagor

1. Genomförandeavtal för tunnelbana till Barkarby
2. Genomförandeavtal för tunnelbana till Arenastaden via Hagastaden
3. Genomförandeavtal för tunnelbana till Nacka och Söderort